

Printempo venas

La 21-a de marto estas nomata la unua printempa tago. Ĉi tiu nomo estas evidente simbola. Sed kial? Unue, la 21-a de marto estas la tago de ekvinokso, de ĉi tiu dato la tagoj estas jam pli longaj ol noktoj. La fino de marto estas regule karakterizata per principa ŝanĝo de vetero. La evoluo de vetero en unuaj monatoj de jaro nature dependas de akreco kaj longeco de vintro.

La unuajn simptomojn, ke vintro finiĝos kaj venos printempo, ni povas observi de la komenco de la jaro. Jam komence de januaro frajas lojto (ĉeĥe: *mník jednovousý*). Ĉirkaŭ mezo de januaro povas esti aŭdata la unua kanto de granda paruo (*sýkora koňadra*), fine de januaro komencas ululi gufo (*výr velký*) kaj pariĝas leporo.

Februaro jam estas pli riĉa je simptomoj de komenco de printempo. Depende de la vetero aperas unuaj printempaj floroj heleboro (*čemeřice*), nomata ankaŭ "vintra rozo", galanto (*sněžěnka podsněžník*) kaj leŭkojo (*bledule jarní*). Iam jam en februaro floras avelo (*líška obecná*) kaj kaprosaliko (*vrba jíva*). En februaro pariĝas vulpo, sovaĝa kuniklo kaj sciuro, ursino en sia vintra kuŝejo akuŝas ursidojn. Revenas unuaj migrantaj birdoj: griza ansero (*husa velká*), vanelo (*čejka chocholatá*) kaj kampaŭdo (*skřivan polní*). Oni povas aŭdi unuajn provojn de merlo (*kos černý*) pri kanto.

En marto floras arboj betulo (*bříza bělokorá*), alno (*olše lepkavá*), avelo, kaprosaliko, blanka poplo (*topol bílý*), nigra poplo (*topol černý*) kaj tremolo (*topol osika*). Ekfloras tipaj printempaj floroj: anemonoj (*sasanky*), hepatito (*jaterník podléška*), pulsatiloj (*koniklece*), kalto (*blatouch bahenní*), fikario (*orsej jarní*), pulmonario (*plicník lékařský*), tusilago (*podběl léčivý*), hiacinto, krokusoj (*šafařány*). Elkreskas printempaj fertilaj tigoj de kampa ekviseto (*přeslička rolní*). Aperas jam unuaj fungoj: morĥeloj (*smrže*) kaj verpo (*kačěnka česká*). El vintra dormo vekigigas erinacoj kaj vespertoj. Melo (*jezevec lesní*) akuŝas melidojn kaj elrampas post vintro de sia kuŝejo. Pariĝas linko (*rys ostrovid*). Akuŝas ankaŭ sovaĝporko, musteloj (*kuny*) kaj sciuro. Komenciĝas reduktado de sorikoj (*rejsci*), mikrotoj (*hraboši*), arbarmusoj (*myšice*) kaj ondatro. Forflugas frugilego (*havran polní*), kiu ĉe ni travintris. Revenas multaj specioj de birdoj, ekzemple greboj (*potápky*), blanka cikonio (*čáp bílý*), anasoj, nigra fuliko (*lyska černá*), skolopo (*sluka lesní*), galinago (*bekasina otavní*), ridmevo (*racek chechtavý*), ringkolombo (*holub hřivnáč*), ruĝgorĝulo (*červenka obecná*), nigra ruĝvostulo (*rehek domácí*), kamphirundo (*vlašťovka obecná*), fringo (*pěnkava obecná*), verda kardelo (*čížek lesní*), blanka motacilo (*konipas bílý*), montara motacilo (*konipas horský*) kaj sturno (*špaček obecný*).

Komenciĝas aktiveco de amfibioj (*obojživelní*): trituroj (*čolci*) kaj ranoj (*skokani*), eble ankaŭ bufoj (*ropuchy*). El fiŝoj frajas ezoko (*štika obecná*), ĥondrostomo (*ostroretka stěhovavá*) kaj ĉoto (*vranka obecná*). En malaltaĵaj marĉlagetoj povas aperi krustuloj: printempa anostrako (*žábronožka sněžní*) lak lepiduro (*listonoh jarní*).

En aprilo ekfloras pluaj arboj: karpeno (*habr obecný*), kverkoj, fago (*buk lesní*), salikoj (*vrby*), aceroj (*javory*), frakseno (*jasan ztepilý*), ĉerizarbo, prunarbo, abrikotarbo, persikarbo, pirarbo, prunelarbeto (*trnka obecná*), ruĝa ribarbeto (*rybíz*

červený), grosarbeta (*srstka obecná*), forsitio (*zlatice převislá*) kaj fine de aprilo siringo (*šerík obecný*). Floras fragario (*jahodník obecný*), printempa adoniso (*hlaváček jarní*), grandflora stelario (*ptačinec velkokvětý*), printempa primolo (*prvosenka jarní*), leontodo (*pampeliška lékařská*), lekanto (*sedmikráska obecná*), tulipo kaj narcisoj.

El vintra dormo vekigás zizelo (*sysel obecný*), kaj gliroj (*plši*). Pariĝas putoroj (*tchoři*), ermeno (*lasice hranostaj*), kaj galputoro (*lasice obecná*). Revenas pluaj birdoj, ekzemple turto (*hrdlička divoká*), kukolo (*kukačka obecná*), kaprimulgo (*lelek lesní*), upupo (*dudek chocholatý*), koltordulo (*krutihlav obecný*), ĝardena ruĝvostulo (*rehek zahradní*), murhirundo (*jiříčka obecná*), sovaĝa kanario (*zvonohlík zahradní*). Ĉiuj birdoj komencas konstrui nestojn.

Komenciĝas aktiveco de reptilioj (*plazi*), aperas amfibioj: salamandro (*mlok skvrnitý*), bombinoj (*kuňky*), bufoj (*ropuchy*) kaj hilo (*rosnička zelená*). Frajas iuj fiŝoj: timalo (*lipan podhorní*), leŭcisko (*jelec proudník*), iduso (*jelec jesen*), fokseno (*střevle potoční*), aspio (*bolen dravý*), perko (*okoun říční*), perĉo (*ježdík obecný*), sandro (*candát obecný*). Aperas unuaj papilioj: pieridoj (*bělásci*), koliadoj (*žlutásci*) kaj vanesoj (*babočky*).

Majo estas jam plena printempo, ekfloras pluaj arboj kaj floroj, revenas pluaj birdoj, naskiĝas kaj eloviĝas idoj.

Tiu procedo de printempo, kiun mi provas priskribi, estas nur teoria kaj konformas al averaĝa jaro.

RNDr. Evžen Wohlgemuth